

Ах кемджэнд совещань кех төрин тускар

НЬЮ-ИРК, (ТАСС). Ах кемджэнд совещань кехин тускар Соединени Штатсин болн эднә союзникүдин, бас тер мет Эйзенхауэрин правительствин болн Трумэна урдк правительствин чледин, хоорнд зөвшәлго болджахин тускар «Нью-Йорк геральд трибюн» газетин шиндләч Уолтер Липпман нигдз бичджәнә:

«Кэмп Дэвидт зерг Хрущевлә күндвр кеснә хөбт бийднв Вашингтонд ирх джилин хаврар президент Москвагьур одх күртл ах кемджәнә совещань кехин гидж шиндз. Болв ах кемджәнә совещаниг кедж болхиг күцхәсн урднв Западн союзникүдин хоорнд зөвшәл күцх. энүнднв Деед Германия орлх, тегәд ямаран хәләц бәрхән йилгьхк кергтә болджана. Энүнднв Берлинә болн Германия туск төр хамгин күнднв мөн, тегәд терүнә тускар зөвшәл кергән ил, ягьад гихлә Макмиллан, де Голль болн Эйзенхауэр Хрущевлә кемр харгьсн цагт Деед Берлинә бәадлит ясулхин туск төрәр тедн нег политиктә болх зөвтә.

Болв терүг келхд күцәснәс амр. Германия Франц хойран болн Англий болн США хойран хоорнд зөвәр ончта тал-талдан хәләц бәәнә.

Голлгч тал-талдан хәләцнв, бидн Берлинә тускар күндвр кехдән белн болджана. эн цагла мана континентальн союзникүд болхла ода бәәх бәадлит соляд оркм дүнәгә күндвр төрүц кех санан уга болджахд бәәнә.

Тер тал-талдан хәләцәс колтә генерал де Голль Западн союзникүдин ах кемджәнә совещань кехин гиен президентин сүв-селвиг эс авчасн тер.

Франц болн Германия президентин үсәр боллго. берлинск төриг күндвр кедж болх төр гидж хәләхн гиенлә эс зөвшәрхлә тиим совещань күцврго болхн. Президент тиигхлә эврәгьән татх зөвтә бәәсн, ягьад гихлә ге-

нерал де Голль болн доктор Аденауэрт тәвдз өгәд. Берлинә ода бәәх бәадл мөнкинд барлдсн, сольгдшго. энүгәр күндвр кедж болшго гидж зөвшәрхлә, эн джилин зунар терүнә эклен дипломатическ кампань хуурхн болджана.

Тегәд Западн союзникүдин хоорнд бәәх тер голлгч тал-талдан хәләциг тоолврт авхла, терүг диилхд Западн правительствин толгьачнр эврән бийснв харгьсн туста болхн гидж тоолгьн магьд болна. Ягьад гихлә голлгч тал-талдан хәләцәрн нег-негндән тедн зөвшәрдж ордж өгшгонь лавта. Барлхин төләд гаргьсн коммюникед терүг нуудж болсн болв чигн бидн орсмудла күндвр эс гидж кехдн, эс гидж кешговдн. Деед Берлинә иргчин тускар күндвр кехдән белнвдн, болв ода бәәх бәадлит сольгч чадшговдн гидж манд келдг хаалгь уга.

Союзникүдин хоорнд тиим тал-талдан хәләц тарсна хөбт бийдн, эн хойран негнв диилх зөвтә—Париж болн Бонна хәләц, эс гидж Вашингтон болн Лондон хәләц — тегәд оч орсмудла күндвр кехин урд бат позиц гаргьдз болхн.

Тал-талдан хәләц гарчхин голлгч учрнв деед германск государствин туск төр болджана. Деед Берлинд шин бәадл гаргьхин тускар зөвшәл кегдәд, терүнд сул ордж болх бәадл гарсн цагт, тегәд терүнд үн гидж ягьад кегәд болв чигн деед германск государствиг тоолврт авх кергтә болджана. Бонн болн Париж тиим үн өгх санан уга. Бидн болн англичанр болхла уг сүүлднв тиим үн өгхдән белнвдн. Маниг хагьцуджахнв тер болджана, тегәд тер тал-талдан хәләциг, Советск правительствлә күндвр кехиг эклхин урднв хагьлх кергтә болджана.

Союзникүдин хоорнд тал-талдан хәләциг хурдар хагьлад оркдз бол-

шго болх бәадлтә. Д-р Аденауэр 1961 джилд суньгьврин йилгьгч кампань кехд белджәнә, тегәд эврәннв дурәр тер деед германск государствд бәәхд юридическ зөвшәл өгхд болн хойр германь бәәхд зөвшәршго. Хойр Германия бәәхиг кергджәх болн Германия негдүлхд дурго генерал де Голль доктор Аденауэриг болн энүнә сөнъгчнриг 1961 джилд шинәс суньгьгхд дөнвджәнә. Францин сәәгьинь хәәлгьнд тиим ик олз өгчәх талдан тиим нег чигн немш ода дерән уга. Тер суньгьвәр болад давтл, доктор Аденауэрт политическ шин мандат авдтл, Бонн болн Париж, Берлинә тускар орсмудла йоста күндвр кехдән ик дурта биш болджана.

Липпман царанднв нигдз бичджәнә: «Мана орн-нутгт чигн тал-талдан тиим хәләц күндвр кехин тускар гарчана. Тер Трумәнә урдк правительствин үүлдәчнрәс—бий зерг Трумәнәс, зерг Ачесонас болн зерг Поля Нитцегәс гарчана. Эднә хәләцнв болхла иим: Деед Берлинә бәадлин туск төр зөвшәрт тәвгдх учрго, Соединени Штатсин чик политикнв Деед Берлинә туск төриг күндвр тәвхд зөвән эс өлгьн болн Деед Берлинә тускар Советмүдин гаргьдзәх үүлдврмүдиг төртән эс авлгьн гидж герчлгьн. Эднә ухань болхла мана бат политик Советск правительствиг аялгьхк эс тиигхлә, «хасдсн» дә кехдән белнвдн гидж келцхәнә.

Минигьәр болхла Трумэна тер, ода үүлд уга улс, көпшн салдсмуд мет, урднв болсн дәәлдәнд орсмуд нерән туурулсн цагиг хәрү учрах саната улс болджана. Болв тедн киити дән царандан чигн болхн гидж келгьн чик болд болв чигн, тедниг эврәсиннв хуучи тууджнв авдг учрар, киити дәәнә шин девсньгиг чикәр меддз авч, терүнд чик хәләц гаргьхднв харшлт болад бәәнә. Чаньгь, хүврят уга теднә зладг дипломатин политик киити дәәнә өдгә цагин

девсньгт күцвр өгшго.

Тиим политик күцвр эс өгх учрнв орн-нутг зөвшәл күцхин төләд юн чигн ишкдл келгьнв таслджах йовдл. Тиим хәләцтә бәәдз делкән гардвр теткдз болшго. Дакад болхла тиим политикд, нег му халхнв бәәнә, тернв темдгтә, альд болв чигн медднә. Тер му халхнв аялгьлгьн болн чинвр угагьар демократиг зер-зевәр агелгьнур дахулдз болшго, эс гидж демократий бшәтириг дән уга бәәлгьнүр дуудх, бийнв аәмтхә, хашнвг болх гидж тоолгьн болджана. Энүнә ул болгьнв демократиг гардз болшго, энүг мөнкин аялгьәд, сүрдүләд бәәх кергтә гидж санлгьн болджана.

Дәәнә цагин болн бас тер мет Трумәнә гардврин цагин ик-ик үүлдврмүд: ленд-лиз, Маршаллин зура, НАТО — олн-әмти аәдз-сүрдз бәәсн йовдлас түшг авч конгресст батлгдсн болдг. Болв тиим бәадл мөнүн бәәгьәд бәәшго. Ода дәәнә дарук цагин эргцд төгсджәх цагт, мана гардачнр әмтиг бийсиннв күцхәр бәәх кергт иткүлдз чадлгьиг дасдз авх, тедниг зуг аялгьәд, дотрнв үүмә таргьдган уурх цаг ирв.

«Нью-Йорк геральд трибюн» газет редакин нерн деерәс бичсн ах кемджәнд совещань кех төр нерәдсн стәтьадан нигдз келджәнә (эн стәтьань Н. С. Хрущев Франц гинчд одхин туск зәнвг тархин өмн бичгдсн болх бәадлтә): «Ах кемджәнд болх совещаниг хавр күртл хооран саахн гидж генерал де Голлин авсн шиидвр Западт бәадл йилгьвр уга болдгнв чанлгьав». Вашингтон ах кемджәнд совещань кехин тускар французск болн бас тер мет английск хәләциг авх гидж газет эврәннв ухагьан келдәд, нигдз бичджәнә «ах кемджәнд болх совещаниг хооран саалгьиг дөннхнн төләд цуг бәәсн эв-аргьарн зер-зевәр акслгьнас гархин туск төрәр Кулиджин белдз бәәх доклад январь күртл белн болшго гидж келцхәнә. (Эн доклад белдхн кергт государствени департамент болн Пенга-

тон хамдан кәдджәнә). Талданар келхд, ах кемджәнд болх совещаньд зер-зевәр агелгьнас гархин туск мана бийсин бидн документсиг күнднв бел кечкәд, эс гидж невчк шинрүлчкәд одсн деер болхн гидж тоолджацхана».

«Нью-Йорк геральд трибюн» товчлвртан, Западн хәләциг зөвцүлхд Эйзенхауэрт ик даалгьвр туоджана, эн «ттиим авцта төриг күцәхд зокалта күн» гидж герчлджәнә.

«Нью-Йорк таймс» газет редакин нерн деерәс, ах кемджәнд совещань кех болзгин туск төрәр Соединени Штатсин болн терүнә союзникүдин хоорнд тал-талдан хәләц бәәхин тускар нигдз герчлджәнә: «Французск хәләцд болхла, кезәд чигн американск хәләц болджасн царанднв терүг дөнвндз болх нег хәләц йовна. Тернв болхла, тер совещань кехин у р д н в кинәнәр терүнд белдвр келгьн мөн.

Францрин талин нег хәләцнв иим, ах кемджәнд совещань болхас урд нарт делкән чинвртә бәәлгьн царандан сулдх зөвтә, иим йовдл ООН-д болджах күндвр, бас тер мет Хол болн Дундк Дорд үзгт. Алжир орлцлгьтагьар Африкд үзүлгх зөвтә. Иим хәләц президент де Голль болн премьер Хрущев харгьхиг белдгьнд туста болсн дерән совещаниг хооран саахд демән күргьхн, тегәд Францд атомн бомбан хагьлад, терүнәнв ашд ядерн клубд әдл зөв авч орхн. Энүнднв бас Советмүдин хәләциг шүүдз хәләх төр орджана, тегәд тиим күцлгт тәвгдджәхинв йорәдз болхн».

«Нью-Йорк Файмс» түрүн халхдан Парижас Дотин илгәсн, Н. С. Хрущев болн де Голль Парижд эн джилдин чилгчәр, эс гидж ирх джилдин эклцәр харгьх болдз зөвшәрв гиен зәнвг французск правительств эврәнв ухагьар болхла ах кемджәнд болх совещаниг ирх джилдин хавр күртл хооран саахн гидж зәнвгленә даруд медгдв гидж зааджана.